

Landbruks- og matdepartementet
Boks 8007 Dep
0030 Oslo

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 OSLO

Oslo, 2005-01-31

Høring ”Samlet innsats – ny struktur” for den blå-grønne matalliansen

Kjøttindustriens fellesforening (KIFF) har i vår tidligere høringsuttalelse vært positive til det utredningsarbeidet som er satt i gang for å etablere sterkere og mer samordnede kompetansemiljøer innenfor matsektoren. Vi har i den sammenhengen lagt vekt på at betydelige deler av kunnskapsproduksjonen er generisk i sin natur. Dette innebærer at den kompetansen som bygges opp innenfor de ulike matfaglige miljøene i utgangspunktet har stor nytteverdi i verdikjeden for mat, uavhengig av om råvaren har sin basis i jordbruk, hagebruk eller havbruk, samt fiske/fangst.

Vi registrerer at styringsgruppen anbefaler at en del av eksisterende forskningsmiljøer gjøres om til datterselskaper som skal eies til 100 % av et holdingselskap – NORSK FISKERI OG MATFORSKNING AS - AS NOFIMA. Det legges videre stor vekt på at universitets- og høyskolemiljøene går inn aktivt på eiersiden sammen med departementene.

KIFF støtter visjonen, men ikke den foreslåtte strategien

KIFF er enig i at en bedre forskningskoordinering må baseres på et tettere formelt samarbeid mellom de aktuelle forskningsmiljøene. Vi støtter derfor visjonen om å etablere en blå- grønn matallianse for å utnytte synergiene mellom den blå og den grønne sektor. Riktig utført vil dette kunne bygge internasjonalt konkurransedyktige forskningsmiljøer basert på sammenfallende kompetansebehov i de to næringene og styrke forskning rettet mot foredling og innovasjon.

Vi mener imidlertid at den foreslåtte strategien ikke underbygger visjonen på en god måte. Målene i innstillingen kan oppnås bedre gjennom en forpliktende alliansestruktur. De strukturelle grepene som foreslås innenfor næringsrettet forskning, ved å etablere et holdingselskap med tre datterselskaper, ivaretar heller ikke finansistenes interesser på en tilfredsstillende måte.

Det eneste elementet fra den grønne sektoren som foreslås integrert i den blå-grønne matalliansen er Matforsk. Vi mener at Matforsk langt på vei har ”levd” den foreslåtte visjonen i flere år gjennom sin aktive alliansebygging. Gjennom Matalliansen med UMB og Akvaforsk, Norfood-samarbeidet mellom Matforsk og Sintef Fiskeri og Havbruk, og samarbeidsavtalen med Planteforsk, har man allerede bygget lignende strukturer innenfor den grønne sektoren som en nå ønsker å oppnå innenfor den blå sektoren. Matforsk har dessuten utviklet en moden interessentdialog med den avgiftsbetalende industrien som burde være et forbilde for andre. Kontinuitet i dialogen med avgiftsbetalerne er kritisk for å sikre en videreutvikling som tjener den grønne sektors næringsmiddelindustri.

For fullt ut å kunne ta ut det potensialet som ligger i å utnytte synergiene på tvers mellom blå og grønn sektor, burde det først vært gjennomført en strukturell opprydding på den blå siden. Parallellt kunne man gjort en bredere gjennomgang av kompetansen i den grønne sektoren.

Resultatet av disse to prosessene kunne så dannet bedre grunnlag for å utnytte synergier mellom den blå og den grønne sektor ved å etablere sterke fagmiljøer/allianser på tvers av sektorene.

Vi opplever det som innstillingen har en klar slagside mot blå sektor. Vi er fortsatt overbevist om at det også er framtid for norsk landbruksproduksjon. Matindustrien har også behov for et sterkt fagmiljø for å videreutvikle sin konkurransekraft. Nye strukturer på forskningssida må derfor klarere balansere behovet for ny vekst og verdiskapning i både grønn og blå sektor!

Avgiftsbetalerne innenfor grønn sektor er negative til den løsningen som foreslås fordi det nye selskapet framstår som et overveiende "blått" selskap:

- Matforsk er bygget opp med midler fra landbruk/landbruksbasert industri. Vi kan ikke se at disse interessentenes rettigheter videreføres på en tilfredsstillende måte ved den foreslåtte fusjonen
- Dersom et eventuelt nytt selskap skal få sin grunnfinansiering fra fondsmidler, må det følge innflytelse og styringsrett med midlene. Landbrukets, inklusive matindustriens, eierskap må videreføres i en evt. ny organisering.

Med utgangspunkt i dette vil vi tillate oss å gi følgende innspill til den fremlagte innstillingen:

Skille mellom næringsrettet og forvaltningsrettet virksomhet slik det er beskrevet er uheldig

Det er argumenter både for og imot å skille næringsrettet og forvaltningsrettet forskningsvirksomhet. Ut i fra et snevert habilitetshensyn kan det muligens være riktig med et skille, men ut i fra de fleste andre hensyn vil det være negativt.

Innen primærnæringene er forvaltning, næringsaktører og forskere nært knyttet til hverandre, da utfordringene og behovene innen forskning ofte er de samme. Et skille mellom forvaltningsrettet og næringsrettet forskning skaper derfor et kunstig skille.

Det er svært viktig at miljøer som arbeider med like problemstillinger samarbeider uavhengig av om kunden er i offentlig eller privat sektor. Vi forutsetter også at næringslivet må få full tilgang til den kompetansen som utvikles i de forvaltningsrettede miljøene. Vi ser heller ikke noen grunn til at de forvaltningsrettede miljøene ikke skal konkurranseutsettes.

De seinere årene har vi sett at man har plassert kompetanseoppbygging ved Veterinærinstituttet innenfor mycotoksiner, GMO, allergener, TSE-analyser mv. Dette er gode eksempler på temaer hvor både industri og forvaltning må sikres både innflytelse og tilgang til kompetansen. Prinsipielt sett mener vi at utplassering av slike offentlige forvaltningsoppgaver bør konkurranseutsettes. Målet må være å plassere forvaltningsoppgavene i de beste fagmiljøene. Et skille mellom næringsrettede og forvaltningsrettede miljøer vil begrense denne muligheten.

Spesielt på analyseområdet er det viktig at man skiller mellom utvikling av nye analysemetoder fra rutinemessig produksjon av analyseresultater. Rutineanalyser bør løftes ut av forvaltningsstøttemiljøene og konkurranseutsettes. Kriteriene må være kvalitet (akkreditering), effektivitet og pris.

Fellesarena; Den blå – grønne matalliansen

Tanken om å etablere en fellesarena for de blå- og grønne forskningsaktørene er i utgangspunktet positiv. Det er imidlertid viktig at dette organet kun får en rådgivende funksjon, og at styret blir det øverste besluttede organ i organisasjonsmodellen. Vi advarer imidlertid mot at fellesarenaen kan bli for uforpliktende. Dersom man ikke finner en god dialogform som alle aktører finner meningsfull, vil dialogen finne sine veier utenfor den beskrevne fellesarenaen.

I henhold til innstillingen skal fellesorganet både gi råd om samlede, strategiske satsinger og være et nettverk for informasjonsutveksling. En vesentlig del av forskningsfinansieringen vil enten komme direkte fra næringsaktørene eller via kollektive brukermidler. Vi mener derfor næringen bør være representert i et organ som skal komme med råd om den strategiske bruk av disse midlene.

Avsluttende bemerkninger

Utredningen drøfter ikke hvordan forskningsavgiftene som innkreves både i forhold til det blå og det grønne segmentet skal håndteres fremover. Det eneste som er nevnt er at Forskningsfondene i landbruks- og havbruksektoren bør delta i det skisserte fellesorganet. Vi viser til at Matforsk har forvaltet forskningsmidlene på en god måte. De får meget gode tilbakemeldinger i forhold til internasjonal forskningsevaluering og har et bredt kontaktnett i forhold til næringsmiddelindustrien. Vi ser det derfor som vært viktig at Matforsk, som langt på vei oppfyller intensjonene for den blå-grønne alliansen, ikke får forverret sine rammebetingelser som følge av ny struktur. Vår sektor (og kjøtt spesielt) er en av de største finansielle bidragsyterne gjennom pålagte ordninger for innsamling av ”brukermidler av kollektiv art” (Forskningsavgiften, Omsetningsavgiften, Jordbruksavtalemidlene) Legitimiteten i forhold til avgiftene er viktig, og kjøttsektoren må derfor sikres videre formell representasjon i styrende organer med ansvar for Matforsk. Dersom myndighetene vurderer endringer i forhold til dagens system forutsetter vi å bli trukket fullt ut med i arbeidet.

Vennlig hilsen

Gabriella Danmark
Adm. dir. KIFF